

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНИЙ ПРОСТІР ТА МИСТЕЦТВО

для студентів

галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
спеціальність	028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	Комунікації та управління культурними індустріями (з обов'язковим вивчення двох іноземних мов)
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024/2025
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 2025/2026 н.р. Алла Петренко-Лисак (Пішунська Т.В.) «28» 08 2025 р.
(підпис, ПІБ, дата)

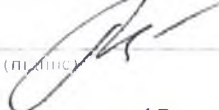
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2024

Розробник: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

зав. кафедри галузевої соціології

(підпис) (Ольга БЕЗРУКОВА)

Протокол № 15 від «29» серпня 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 7 від «31» серпня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – ознайомлення з основними теоріями соціального простору, способами тлумачень та означеннями просторових понять в соціально-гуманітарних та суміжних науках, вивчення результату актуалізації просторової тематики (spatial turn) в гуманітаристиці та мистецьких практиках, осмислення практик використання просторових концептів та образів в різноманітних жанрах мистецтва.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати історію та психологію мистецтва. Знати базові поняття суспільно-політичних наук.
2. Вміти аналітично та критично мислити, читати сучасну літературу.
3. Володіти навичками роботи з комп'ютерною та цифровою технікою.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна носить проблемний та дослідницький характер, сприяє формуванню в професійній свідомості майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності уявлень щодо проблематичності концепту «простір» в теорії та на практиці; передбачається набуття вмінь працювати з практичними кейсами та сучасною літературою, критично опрацьовувати періоджерела, розвиток навичок аналізу, порівняння та оцінки мистецької спроможності трансформації соціальних відносин та цінностей, набуття знань про способи тлумачень та означень просторових понять, про відмінності між ними, про основні теоретичні концепції, які експлікують поняття простору, про роль і значення просторових метафор в мистецьких практиках, про сутність образів простору та його соціальне значення.

4. Завдання (навчальні цілі): вивчення теорії та практичних основ управління територіальними спільнотами, що спрямовано на формування таких *компетентностей* як:

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.

ФК26. Здатність діяти соціально відповідально.

ФК37. Здатність застосовувати отримані знання в процесах прийняття рішень.

ФК40. Комплексне бачення соціокультурних процесів та явищ, ціннісних та соціогрупових особливостей соціальних спільнот.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	знати специфіку соціального простору суспільства, основні теоретичні концепції, що експлікують поняття простору, соціального передусім; роль і значення просторових метафор, сутність просторових образів та уявлень та їхнього соціального значення; особливості індивідуального та публічного просторів, простору дій та переміщень, способи втілення просторових концептів в художні твори мистецтва	лекції, практичні заняття, самостійна робота	практичні та творчі завдання, кейси; іспит	30
2	вміти працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацювання періоджерела, використовувати методи аналізу, фіксувати інструменталізацію соціального простору в мистецтві	лекції, практичні заняття, самостійна робота	практичні та творчі завдання, кейси	30
3	організувати та презентувати результати навчальних дослідницько-пошукових проєктів та творчих завдань	самостійна робота, практичні заняття	презентація, колоквиум; іспит	20

4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, практичні заняття	практичні завдання та кейси	20
---	---	--------------------------------------	-----------------------------	----

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1	2	3	4
Програмні результати навчання (назва)				
ПРН9. Оцінювати сучасну соціокультурну ситуацію.	+	+		
ПРН18. Проявляти самостійність суджень та самокритичність у процесі дискусії.		+	+	+
ПРН20. Володіти навичками пошуку інформації та здобуття необхідних знань, що сприяють високоефективним результатам діяльності			+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

активна робота на практичних заняттях та в рамках годин самостійної роботи, в т.ч. виконання творчих робіт та кейсів, презентація результатів виконаного завдання – РН1, РН2, РН3, РН4: загалом **60 балів (36 мінімальних)**. Кожен тематичний блок – 15 балів максимум, і 9 – мінімум.

- **підсумкове оцінювання:** письмовий іспит – РН1, РН2 (білет містить два питання: теоретичне та творче) – **40** максимальних балів (15 балів за виконання теоретичного, 25 – за виконання творчого завдання); мінімальний бал успішного складання – **24 бали** (9 балів за виконання теоретичного, 15 – за виконання творчого завдання).

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів за критично-розрахунковий мінімум – **36 балів** для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт або виконання окремого завдання від викладача.

7.2 Організація оцінювання:

Практичні заняття оцінюються по факту проведення. бали накопичуються протягом семестру.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів
1. Основні поняття соціальних теорій простору				
1	Теоретичне різноманіття смислів концепту «простір». Поняття про пустоту.	4	4	8
2	Соціальний простір як форма існування соціального світу. Різноманіття смислів концепту «соціальний простір».	4	4	8
3	Фізичний та біологічний аспекти просторовості суспільства.	2	2	5
2. Соціально-просторові форми та явища				
4	Місце, локал, топос. Границі. Транзитні, тімінальні простори.	2	2	5
5	Соціальний хронотоп. Соціальна пам'ять в просторі і часі. Місця пам'яті.	4	4	8
6	Соціальні переміщення простором. Мобільний простір.	2	2	5
3. Особистий та публічний простори				
7	Особистісний простір. Простір суб'єкта. Топофілія і топофобія. Простір дому.	2	2	5
8	Публічні та громадські простори.	2	2	5
9	Простір закладів культури та мистецтв.	2	2	5
4. Простір в мистецьких жанрах				
10	Простір літератури. Простір в кінофільмах та театрі.	2	2	5
11	Простір в танці. Простір звуку. Тиша.	2	2	5
Всього:		28	28	64

Загальний обсяг *120 год.*, в тому числі:

Лекцій – *28 год.*

Практичні заняття – *28 год.*

Самостійна робота – *64 год.*

9. Рекомендовані джерела:

а) основна:

1. Барінова Я. New Media Art. Пам'ять. Простір. К.: Лабораторія, 2023. 176 с.
2. Мости замість стін, або Що об'єднує українців / упоряд. Т. Терен. Л.: ВСЛ, 2020. 144 с.
3. Петренко-Лисак А.О. Соціальний простір у междисциплінарному вимірі. К.: VADEX, 2013. 400 с.

б) додаткова:

4. Боклах Д.Ю. Дефініції і взаємозв'язок категорій топосу, хронотопу, локусів міста та їх предметна реалізація у міському тексті художнього твору // Наукові записки ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. 2018. Вип. 1(87). С. 3-25.
5. Вжосек В. Межа та межовість як мисленнєві категорії // Схід/Захід: Історико-культурологічний збірник. Вип. 13-14: Спец. вид.: Історична пам'ять і тоталітаризм: досвід Центрально-Східної Європи. Х.: ТОВ «НТМГ», 2009. С.291-299.
6. Вронська Т., Стяжкіна О. Мінусники: Покарані простором. К.: Темпора, 2021. С.9-103 (456 с.)

7. Голубчик Г. Місця пам'яті українців як чинник суспільної інтеграції: архетипний підхід // Публічне управління: теорія та практика. 2015. Вип. 1. С. 150-155.
8. Пілен П. Креативність та інші фундаменталізми. Х.: IST Publishing, 2019. 112 с.
9. Пілен П., Ляйстер Т. Культура в підмурках громадянського суспільства. Х.: IST Publishing, 2023. 120 с.
10. Голька М. Суспільна пам'ять та її імпланти. К.: Ніка-Центр, 2022. 216 с.
11. Дім – століття змін (Home – Century of Change). Л.: Шумилович Б.М., 2012. 215 с.
12. Ільченко А., Ославська С. Old Khata Book. Фотокнига про хати і людей. Л.: Човен, 2023. 200 с.
13. Ісаченко І. Зикурати та лабіринти. Архітектура пам'яті. URL: <http://surl.li/fomqjn>
14. Кривицька О. Дискурс пограниччя в соціокультурних дослідженнях: теоретико-методологічні аспекти // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Вип. 2. К.: ІШЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2018. С. 257-271.
15. Кручак Ю. Відчуття дому // Галицький кореспондент, 30.10.2014. URL: <https://gkpress.if.ua/x15598/>
16. Манукян Ю. Звукові ландшафти за часів війни. Голос німоти / Юлія Манукян // Postimpreza. URL: <http://surl.li/eatbd>
17. Пападопулос Р. У чужому домі. Травма вимушеного переміщення: шлях до розуміння та одужання. К.: Лабораторія, 2023. С. 121-249 (416 с.)
18. Петренко-Лисак А. Пам'ять спального мікрорайону: (не) для туристів // Місто: історія, культура, суспільство. Е-журнал урбаністичних студій. № 1 (12). 2021. С. 98-117.
19. Петренко-Лисак А. Соціологія простору: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 054 «Соціологія» освітнього ступеня «бакалавр» освітньої програми «Соціологія» К.: 2023. 60 с. https://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/newsfiles/nmk_s.prostoru_0.pdf
20. Пролеєв С. Місця пам'яті та безпам'ятство в культурі // Філософська думка. 2013. № 6. С. 10-13.
21. Семерин Х. Манування просторової пам'яті про революцію гідності в Україні // МІКС: місто, історія, культура, суспільство. №14. С. 136-154. URL: <http://mics.org.ua/journal/index.php/mics/article/view/221/219>
22. Скок Н.С. Хронотоп у соціологічному вимірі: попередній аналіз // Грані. 139(11). 2016. С.53-57.
23. Скокова Л. Дім: реалії і проєкції // Смилова морфологія соціуму / за ред. Н.Костенко. К.: ІС НАНУ, 2012. С. 311-352.
24. Шафаренко Ж. Ю. Структуралістська методологія дослідження соціального простору // Вісник НТУУ «КПІ» Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. 2009. № 3(27). Ч.2. С. 19-22.
25. Burlaka O. Balcony chic. К.: Osnovy, 2019. 116 p.